

# PEREHDYTYS OHJAAMISTYÖHÖN



Sebastian Stengård

2018

# SISÄLLYSLUETTELO

Sisällysluettelo .....	1
Yhteystiedot.....	2
Alkusanat .....	3
Tietoa Itusta .....	4
Päätöksenteko .....	5
Rahoitus .....	5
Perehdytyslista .....	6
Toipumisorientaatio.....	7
Osallisuus .....	8
Ohjaaminen ja ammatillisuus.....	11
Psyykkisten sairauksien aiheuttamat haitat .....	14
Puuttuminen ITU:laisen käytökseen .....	16
Lähteet.....	17

## YHTEYSTIEDOT

### **Turun Mielensterveysyhdistys ITU ry**

Hämeenkatu 28, 20700 Turku

[www.itu.fi](http://www.itu.fi)

Asiointipiste **Tovi** avoinna asiointia varten tiistaina ja torstaina **klo 10-14**

p. 044 702 30 15

[toimisto@itu.fi](mailto:toimisto@itu.fi)

**Kohtaamispaikka** avoinna joka päivä **klo 11-15**.

### **Vastaava ohjaaja – Hallituksen sihteeri**

Eeva Siivonen

p. 0400 702 969 393

[eeva.siivonen@itu.fi](mailto:eeva.siivonen@itu.fi)

### **Kohtaamispaikan vastaava ohjaaja**

Päivi Virtanen

p. 044 702 3016

[paivi.virtanen@itu.fi](mailto:paivi.virtanen@itu.fi)

### **Yhdistyksen hallitus**

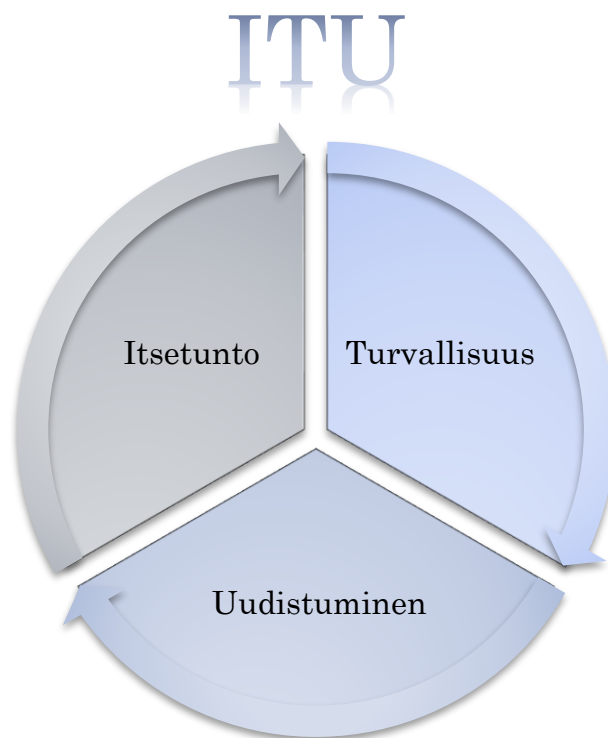
[ituhallitus@googlegroups.com](mailto:ituhallitus@googlegroups.com)

Puheenjohtaja p. 044 702 3019

## ALKUSANAT

Tämän käsikirjan tarkoituksena on ohjata ja avustaa ohjaajan työssä Turun Mielenterveysyhdistyksessä. Uudella työpaikalla on paljon uutta opittavaa ja perehdytyksessä läpikäytyt asiat voivat helposti unohtua. Tämä käsikirja toimii suullisen perehdytyksen tukena ja mahdollistaa pitkäaikaisemmän perehdytyksen, sillä kirjalliseen perehdytykseen on tarvittaessa helppo palata.

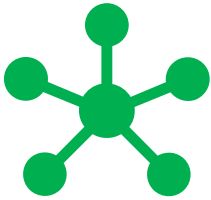
Käsikirjaan on koottu monipuolista ohjaamiseen liittyvää tietoa, jota voi hyödyntää ohjaajan työssä. Käsikirjassa on erilaista tietoa ITU:sta, osallisuudesta, ammatillisuudesta ja ohjaamisesta jne. Tietoa ja luettavaa riittää, joten on siis hyvä aloittaa silmäilemällä käsikirjaa ja valitsemalla siitä itselleen hyödylliset neuvot, joita voi työssään käyttää. On kuitenkin hyvä pitää mielessä, että ohjaajia on monenlaisia ja jokaisella on oma tapa ohjata. ITU lyhenne koostuu sanoista itsetunto, turvallisuus ja uudistaminen. Sanat kuvailevat ITU:n toimintaa, sillä kuntoutujien itsetunnon kohottaminen on tärkeää, kuin myös kuntoutujien turvallisen ympäristön takaaminen ja se, että he kokevat olonsa turvalliseksi. Uudistuminen on osa kuntoutumista, joten silläkin on tärkeä rooli ITU:n toiminnassa.



## TIETOA ITUSTA

Turun Mielenterveysyhdistys ITU ry on vuonna 1984 perustettu psyykkisesti sairastuneiden potilasyhdistys, jossa kaikki toiminta perustuu kokemusasiantuntijuuteen ja vertaistukeen.

Hämeenkatu 28:ssa sijaitsee järjestön kaksi toimitilaa, jotka ovat eri puolella kivirakennusta. Rakennuksen pohjoispäädyssä sijaitsee Kohtaamispaikka, joka toimii mm. lounasravintolana sekä kokoontumispaikkana kävijöille (Kohtaamispaikka tunnetaan myös yhdistyksen ”sydämenä”). Rakennuksen eteläpäädyssä sijaitsevat yhdistyksen toimistotila, työntekijöiden työhuoneet sekä kokoustilat. Kesällä toimintaa järjestetään myös idyllisessä merenrantahuvilassa Metsärannassa, joka sijaitsee Ruissalossa.



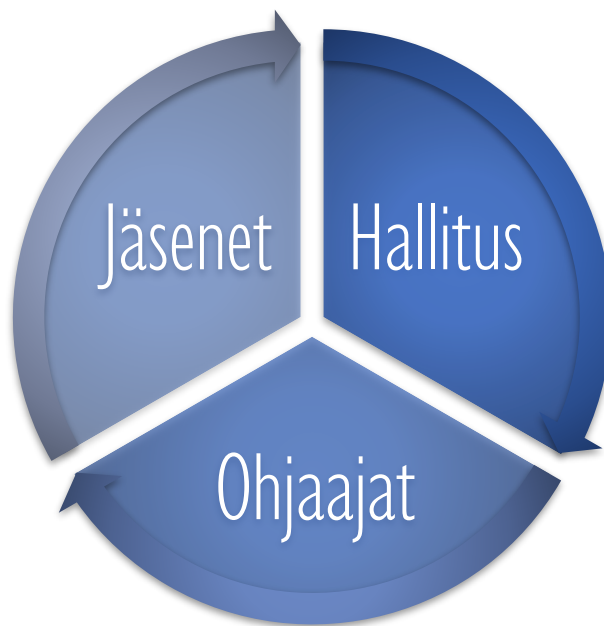
ITU:lla on noin 300 jäsentä, ITU:ssa käyminen ei edellytä jäsenyyttä. ITU:lla on hallitus, joka päättää yhdistyksen asioista. Hallitus valitaan kävijöiden keskuudesta. ITU:n henkilökuntaan kuuluu yleensä noin 1-3 kokoaikaista ohjaajaa, osa-aikaisia työntekijöitä, työkokeilijoita sekä harjoittelijoita.

ITU:n toiminnan tarkoituksena on tukea kuntoutumista. Toiminnan tarkoituksena ei ole, että kävijöitä hoidetaan kuin potilaita. Yhdistyksen toiminnan yksi kulmakivistä on, että jokainen saa olla oma itsensä. On siis tärkeää, että kohtaat ITU:n jäsenet ihmisinä ilman potilaiksi lokeroimista. ITU:ssa ei keskitytä diagnooseihin, eikä niitä myöskään pyritä hoitamaan. Yhdistyksessä keskitytään enemmänkin henkilöön ihmisenä ja pyritään tukemaan kuntoutumista kiinnittämällä huomiota toimintakyvyn terveeseen osaan ja miettimään keinoja parantaa toimintakykyä. Useimmat ITU:n kävijät ovat tulleet yhdistykseen kuntoutumaan. Kävijöiltä ei kysytä diagnooseja.

Toiminnassa painotetaan osallisuutta. Pyrkimyksenä on, että jokainen kävijä tuntisi voivansa vaikuttaa omaan elämäntilanteensa sekä ympäristöönsä. Tämän takia yhdistyksen jäsenillä on mahdollisuus vaikuttaa yhdistyksen toimintaan. On hyvä pitää mielessä, että ohjaajat ovat ITU:ssa jäseniä varten. Roolisi ohjaajana on tukea ja opastaa kaikkia kävijöitä.

## Päätöksenteko

ITU:ssa korkein päätävävalta on yhdistyksen kokouksella. Yhdistyksen kokous valitsee hallituksen. Hallituksen jälkeen suurin päätävävalta on vastaavalla ohjaajalla, sekä muilla ohjaajilla. Ohjaajien tehtävinä on mm. valvoa yhdistyksen sääntöjen noudattamista ja hallituksen päätösten toteuttamista, ylläpitää positiivista ilmapiiriä, sekä tukea ja ohjata jäseniä erilaisissa arjen asioissa. Ohjaajat ja kävijät ovat kuitenkin tasa-arvoisessa asemassa ja kävijöitä tulee kohdella sen mukaisesti. Päätöksenteko tapahtuu lähinnä jäsenien, hallituksen ja ohjaajien yhteistyönä.



## Rahoitus

ITU:n toimintaa tukeva ja mahdollistava rahoitus tulee tällä hetkellä pääosin Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskukselta (STEA). STEA aloitti toimintansa vuonna 2017, kun Suomen suurimmat rahapeliyhtiöt yhdistyivät Veikkaus Oy:ksi. Tätä ennen rahoitus tuli Raha-automaattiyhdistykseltä.

## PEREHDYTYSLISTA

Tutustu alla listattuihin tehtäviin ja suorita ne ensimmäisten työviikkojen aikana. Tehtävien suorittaminen tuo sinulle laajemman käsityksen ITU:n toiminnasta ja auttaa sinua kehittymään ohjaajana. Rastita ruutu, kun olet suorittanut tehtävän. Suorita tehtävät sinulle sopivassa tahdissa, suositeltu tehtävien suorittamisaika on reilu viikko. Pyydä aina tarvittaessa muilta ohjaajilta apua tehtävien suorittamiseen.

#	<i>Tehtävä</i>	<i>Suoritettu</i>
1	Tutustu kävijöihin Kohtaamispaikassa	
2	Tutustu yhdistyksen eri tiloihin ja niiden käyttötarkoituksiin ohjaajan kanssa	
3	Keskustele vastaavan ohjaajan kanssa työtehtävistäsi	
4	Perehdy tämän käsikirjan sisältöön	
5	Perehdy toipumisorientaatioon	
6	Tutustu yhdistyksen sääntöihin	
7	Tutustu hallituksen jäseniin	
8	Osallistu henkilökunnan kalenteripalaveriin	
9	Osallistu henkilökunnan perjantaipalaveriin	
10	Osallistu vapaaehtoistoiminnan infotilaisuuteen	
11	Ota selvää yhdistyksen päätöksenteosta	
12	Suunnittele yhdessä ohjaajan kanssa tarvittavasta käsikirjan päivittämisestä	
13	Aseta selkeät tavoitteet työjaksollesi yhdessä vastaavan ohjaajan kanssa	

## TOIPUMISORIENTAATIO

Toipumisorientaatio toimii ITU:n toiminnan taustateoriana. Teoria ohjaa ITU:n ja ohjaajien toimintaa. Toipumisorientaatio kehitettiin 1990-luvulla, ja sitä käytetään useassa eri maassa.

Kyseiseen teoriaan kuuluu kymmenen peruseriaa:

1. Toipumisessa on kyse merkityksellisen elämän rakentamisesta, huolimatta siitä onko ihmisellä samanaikaisesti mielenterveyden häiriön oireita.
2. Toipuminen merkitsee siirtymistä patologiasta terveyteen, vahvuuksiin ja hyvinvointiin.
3. Toivo on keskeinen käsite toipumisorientaatiossa. Se voi vahvistua, kun ihminen kokee voivansa vaikuttaa omaan elämäänsä.
4. Psykkiseen itsesäätelyyn rohkaistaan. Eri ihmisillä on erilaiset toipumisprosessit, jokainen prosessi on uniikki.
5. Vuorovaikutus ohjaajan ja kuntoutujan välillä on tasa-arvoinen. Asiantuntijan ja potilaan rooleista pyritään luopumaan.
6. Ihmiset eivät toivu eristäytyneinä. Toipuminen on kytköksissä sosiaalisen sisällyttämisen kanssa, sekä merkityksellisen sosiaalisen roolin saamisessa paikallisessa yhteisössä.
7. Toipumisessa on kyse identiteetin luomisesta, tai uudelleen löytämisestä, sairauksista huolimatta.
8. Ohjaajan yksi tärkeimmistä tehtävistä on toivon ylläpitäminen. Ohjaaja ei voi kontrolloida toipumista, mutta voi vaikuttaa siihen tukemalla kuntoutujaa.
9. Kokemusasiantuntijuus ja vertaistuki ovat tärkeä osa toipumisorientaatiota.
10. Perhe ja läheiset ystävät ovat tärkeässä roolissa toipumisessa. Siitä syystä heidät on hyvä osallistuttaa toipumisprosessiin aina kun mahdollista.

”Toipumisorientaation tavoitteena on tukea ihmistä rakentamaan ja ylläpitämään merkityksellistä ja tyydyttävää elämää ja identiteettiä huolimatta siitä onko hänellä samanaikaisesti mielenterveyden häiriön oireita.”

- Anttinen, Laukkanen & Nousiainen

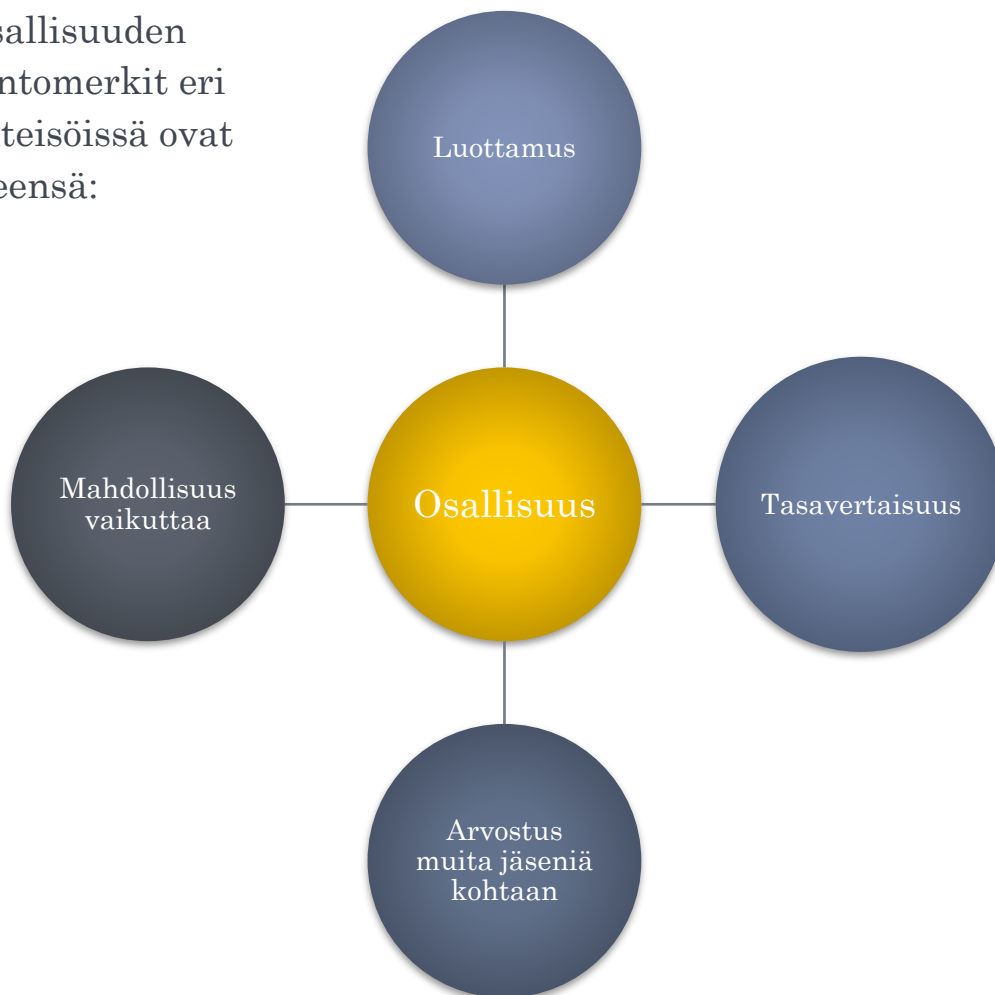


## OSALLISUUS

Yksi tärkeä elementti ITU:n toiminnassa on osallisuus. Osallisuus on laaja käsite, mutta kaikessa yksinkertaisuudessaan se tarkoittaa, että henkilö tuntee olevansa osa jotakin suurempaa yhteisöä. Yhteisö tässä merkityksessä voi esimerkiksi olla yhdistys, perhe, työ, harrastus tai muu vastaava, joka toimii osallisuuden ylläpitäjänä.

Osallisuus on myös sitä, että kokee pystyvänsä vaikuttamaan omaan terveyteen ja lähiympäristöön. Osallisuuden lisäämiseksi ITU:ssa kuntoutujilla on mahdollisuus vaikuttaa yhdistyksen toimintaan, niin hallinnointi- kuin ruohonjuuritasolla.

Osallisuuden  
tuntomerkit eri  
yhteisöissä ovat  
yleensä:



Osallisuutta esiintyy eri tasoilla, se voi olla yhtä henkilöä koskeva käsite sekä koko yhteis- ja ihmiskuntaa koskeva käsite. Yhteiskunnallista osallisuutta on esimerkiksi kansalaisuus.

Kansalaisuuteen kuuluu eri velvollisuuksia ja mahdollisuuksia, kuten esimerkiksi äänestämisen, verojen maksaminen, mahdollisuus terveyteen, koulutukseen, työhön jne. Osallisuuden vastakohtana voidaan pitää syrjäytymistä, joka tarkoittaa yhteiskunnan ulkopuolelle jäämistä.

Osallisuutta voi ylläpitää ja lisätä usealla eri tavalla. ITU:ssa ohjaajien on hyvä käyttää osallisuutta työkaluna kuntoutujien eheyttämisessä. Osallisuutta voi lisätä esimerkiksi tietynlaisella ohjauksella ja erilaisilla harjoituksilla.



Osallisuutta lisäävät ohjaukselliset asiat:

- Vuorovaikutus ja dialogi
  - o Kuntoutujien kanssa
    - vuorovaikutuksessa olevat henkilöt toimivat ikään kuin peilinä, jonka avulla kuntoutuja muodostaa käsitystä itsestään
    - o Mikäli kuntoutujaa kohdellaan holhoavalla tavalla, hän passivoituu eikä koe voimaantumista
    - o Kuntoutujalla on paras näkemys omasta elämästään ja häntä tulee aina kuunnella kestävien ratkaisujen kehittämisessä hänen kuntoutumiseen liittyen
    - o Keskustelun ja yhteistyön perustana tulisi aina olla yhdenvertaisuus, jonka tulisi perustua kuulluksi tulemiseen, luottamukseen, toivoon ja mahdollisuuteen muuttua.
- Asiakaslähtöisyys
- Positiivinen ilmapiiri
  - o Kiusaamisen kitkeminen
  - o Kuntoutujien osallistaminen eri aktiviteetteihin
  - o Toivon ylläpitäminen
  - o Onnistumisten huomioiminen
  - o Kehuminen ja kannustaminen

Toimiston puolelta löytyy useita korttipelejä ja muita pelejä, joita voi käyttää osallisuuden lisäämiseksi (nallekorttipeli sekä kysymysnoppapeli). Niitä voi käyttää halutessaan esimerkiksi vapaaehtoistoiminnan keskustelutilaisuuden avauksena, tai lounaan jälkeen tunnelman nostattajana.

## Osallisuutta lisäävät harjoitukset:

**Harjoitus** vapaaehtoistoiminnan keskustelutilaisuudessa (20–35 min.)

Aloita keskustelutilaisuus tällä harjoituksella.

Suunnitelkaa yhdessä esim. pääsiäisen, kesän tai vaikkapa joulun viettoa.

- Millä tavalla Kohtaamispaikassa vietetään pääsiäistä?
  - o Kohtaamispaikan koristelu?
  - o Pääsiäistarinan luominen?

Kun olette päässeet yhteisymmärrykseen juhlasta ja juhlistamisen tavasta, on ohjaajan tärkein tehtävä katsoa, että kaikki voivat osallistua toteuttamiseen. Ohjaajan vastuulla on myös seurata juhlien toteuttamista.

Jaa esimerkiksi kotitehtäviä:

- Pääsiäismunan piirtäminen
- Viirien tekeminen
- Kuvien ja viirien ripustaminen Kohtaamispaikassa

Mahdollisuuksia on monia ja olisi suotavaa, että joka juhlaan keksittäisiin jotain uutta. Juhlien toteuttamiseen voi mennä useita viikkoja.

Aloita harjoitus ohjaamalla paikallaolijat ringiin keskustelua varten.

- **Harjoitus 1** (25 min.)
  - o Pyydä osallistujia miettimään miten ITU:n toimintaa voisi kehittää. Miettimisaika n. 5 min tai kunnes kaikki ovat valmiita.
  - o Pyydä osallistujia kertomaan kehitysideoita omalla vuorollaan, kirjaa ne paperille.
  - o Valitkaa yhdessä yksi idea, jota lähдете toteuttamaan
- **Harjoitus 2** (20 min.)
  - o Pyydä osallistujia miettimään kaksi positiivista asiaa ja yksi parannettava asia ITU:sta. Miettimisaika n. 5 min tai kunnes kaikki ovat valmiita.
  - o Pyydä osallistujia kertomaan asiat omalla vuorollaan.

## OHJAAMINEN JA AMMATILLISUUS

Ohjaajia, ohjaamistapoja ja pedagogisia teorioita on monenlaisia. On olemassa yksilö- sekä ryhmänohjausta. ITU:ssa ohjaaminen koostuu näistä molemmista; yksilöohjausta tehdään päivittäin esimerkiksi vapaaehtoistyön ohjeistuksessa ja ryhmänohjausta tehdään eri tapahtumissa, kokouksissa ja keskusteluryhmissä.

Yksilöohjauksessa voi keskittyä enemmän itse ohjattavaan ja käydä esimerkiksi luottamuksellisia keskusteluja sekä miettiä tarkemmin ohjauksen sisältöä ja laatua. Ryhmäohjauksessa puolestaan ohjataan useaa henkilöä samanaikaisesti, jolloin ohjaajan huomio jakautuu tasapuolisesti kaikille ohjattaville. Ryhmäohjauksessa etenkin ohjauksen selkeys on tärkeää, koska siitä puuttuu usein tasapuolinen vuorovaikutus (dialogi). Yksilöohjaus koostuu pitkälti keskustelemisesta, jolloin ohjauksen selkeydellä ei ole samaa merkitystä kuin ryhmänohjaamisessa, koska ohjaaja ja ohjattava voi keskustella asiasta tarkemmin.

Ohjaaja ohjaa omalla esimerkillään ja kantaa vastuun tehtävien loppuun viemisestä. Ohjaaja kohtelee kaikkia samanarvoisesti ja sovitut asiat ovat kaikille samoja. Ohjaaja on työvuoron aikana vastuussa kuntoutujien sekä henkilökunnan turvallisuudesta, niin henkisen kuin fyysisenkin.



Ohjaajan velvollisuus on puuttua mahdollisiin konfliktitilanteisiin ja muihin häiriötilanteisiin yhdistyksen tiloissa ja tilaisuuksissa. On tärkeää, että kaikki yhteisössä työskentelevät tuntevat yhteiset pelisäännöt. Ongelmatilanteista keskustellaan aina ensin vastaavan ohjaajan kanssa. Sovituista säännöistä ja aikatauluista pidetään kiinni. Ohjaajalla on salassapitovelvollisuus, joka koskee myös ohjaajien välisiä keskusteluita.

Yhdistyksen arkeen ja päivittäiseen toimintaan liittyvät asiat ovat työntekijöiden itsenäisesti ratkaistavissa. Työntekijöiden vastuulla on kuitenkin raportoida toiminnastaan ja tekemisestään ratkaisusta esimiehelle sekä hallitukselle.

Ohjaajat vastaavat itsenäisesti oman vastualueensa kehittämisestä, suunnittelusta ja toteutuksesta. ITU:ssa ohjaajan työnkuva on mielenkiintoinen ja haastava, joka vaatii vahvaa ammatillista työtötettä. Työtehtävät vaihtelevat ITU:n toiminnan ohjaamisesta nettisivujen ylläpitämiseen. Pääasiallinen toimenkuva muodostuu kuitenkin

kuntoutujien arkielämän hallintataitojen tukemisesta. Tehtävät edellyttävät ohjaajilta joustavaa ja oma-aloitteista työskentelyä.

Kun työskentelet ohjaajana ITU:ssa, on tärkeää, että säilytät ammatillisen roolin. Ohjaajana työskentelet samojen kävijöiden kanssa päivittäin, jolloin on inhimillistä esimerkiksi ystävystyä heidän kanssaan. Ystävystyminen kävijöihin ei ole väärä, mutta se voi vaikuttaa omaan jaksamiseen. Siksi ei ole suositeltavaa, että pitää yhteyttä jäseniin esimerkiksi sosiaalisessa mediassa.

Suosittelavaa on, että pidät yksityisen elämän ja työelämän toisistaan erillään. Joten kun työpäivä päättyy, työasiat jäävät työpaikalle, eikä jää mietityttämään vapaa-ajallasi. Alla löytyy mielikuvaharjoitus, jonka voi halutessaan tehdä päivittäin. Mielikuvaharjoituksen tarkoituksena edesauttaa ohjaajan jaksamista. Kun jätät työt työpaikalle, etkä ajattele niitä vapaa-ajallasi, on helpompi palata työpaikalle seuraavana työpäivänä.



Ennen kuin astut työpaikan ovesta sisään kuvittele, että vedät yllesi työhaalarit, johon kaikki päivän tapahtumat tarttuvat.

Jos saat palautetta, et ota sitä henkilökohtaisena, vaan käsittelet sen ymmärryksellä ja ammatillisesti.

Kuvittele riisuvasi työhaalarit ennen kuin lähdet työpaikalta.

Aseta työhaalarit naulakkoon ja jätä työasiat työpaikalle.

Ohjaajana ITU:ssa tulee pyrkiä tulla toimeen kaikkien kanssa. Ei ole suositeltavaa, että valikoi itselleen miellyttäviä ihmisiä ja ohjaa heitä muita enemmän. Nyrkkisääntönä siis onkin, että työaika jäsenten ohjaamiseen, jaetaan tasapuolisesti kaikille

Voi olla vaikeaa ymmärtää skitsofreenikon sisäistä maailmaa ja toimintatapoja. On mahdollista, ettet koskaan tule täysin ymmärtämään skitsofreenikon sisäistä maailmaa. Seuraava harjoitus antaa jonkinlaista osviittaa siitä, minkälaista on, kun kärsii skitsofreniasta.

**Harjoitus:** Kuvittele, että olet Taiwanissa. Puhelimesi on juuri hajonnut ja sinun pitää viedä se korjaukseen. Etsi kuvasta puhelinhuoltoa tarjoava yritys.



Kuva: Barbora Blahušiaková

Tehtävä saattaa olla taiwanilaisille ja muille kiinan kielen taitajille helppo, mutta voi tuottaa päänvaivaa turistille. Kuvittele, että olet vieraassa maassa, jossa on vieras kieli. Et osaa kommunikoida paikallisten kanssa, etkä tiedä miten käyttäytyä normaalisti taiwanilaisten keskuudessa. Tunnet olosi turvattomaksi ja epävarmaksi, etkä ymmärrä taiwanilaisten sosiaalisia normeja. Koet ettet tule ymmärretyksi.

Skitsofreenikon arki hänen kotipaikkakunnallaan voi olla vastaavaa, hän voi tuntea olonsa turvattomaksi ja epävarmaksi. Hän ei ymmärrä täysin, miten hänen pitäisi käyttäytyä.

## PSYYKKISTEN SAIRAUKSIEN AIHEUTTAMAT HAITAT

ITU:n toiminnan tarkoituksena on tukea kävijöiden kuntoutumista, takertumatta heidän psykiatriin diagnooseihin.

Ihmisen hyvinvoinnin voi jakaa kolmeen eri osaan; fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin. Kun henkilö loukkaantuu fyysisesti ja esimerkiksi murtaa jalkansa, se rajoittaa hänen liikkuvuuttaan. Tällöin tilapäinen vamma vaikuttaa mahdollisesti vain yhteen



hyvinvoinnin osa-alueeseen. Kun ihminen kärsii psyykkisestä sairaudesta, asia on toisin. Psyykinen sairaus on usein kokonaisvaltainen ja vaikuttaa kaikkiin hyvinvoinnin osa-alueisiin. Ihmisen kärsiessä psyykkisestä sairaudesta, hän ei välttämättä tahdo lähteä kotoaan pois (esimerkiksi pelkojen takia). Erakoituminen taas vaikuttaa merkittävästi sosiaaliseen hyvinvointiin.

Psyykinen sairaus voi aiheuttaa seuraavanlaisia haittoja:

- Muistiongelmia
  - Lyhytaikaisen muistin heikentyminen (On mahdollista, että henkilö, jota on opastettu tiettyyn tehtävään unohtaa siihen liittyvät asiat jo heti opastuksen päätyttyä)
  - Uusien asioiden oppiminen hankaloituu
  - Keskittyminen vaikeutuu ja se kohdistuu epäolennaisiin asioihin
- Toiminnanohjaamiseen liittyvät ongelmat
  - Suunnittelemisen, koordinoimisen ja oman toiminnan valvomisen vaikeutuminen
- Eristäytyminen
  - Vaikuttaa sosiaaliseen hyvinvointiin
  - Pelot, henkilö ei uskalla lähteä asunnostaan
  - Ei avaa ovea, ei vastaa puhelimeen
- Salailu
  - Ei halua näyttää muille, että menee huonosti tai ettei ymmärrä annettuja ohjeita
- Rytmit
  - Vuorokauden rytmittäminen vaikeaa

- Itsetunto-ongelmat
  - Ei usko itseensä
- Ruokailu
  - Terveellisen ruokavalion ylläpitäminen vaikeaa
- Henkilökohtainen ekonomia
  - Omasta finanssista huolehtiminen vaikeaa
- Lääkkeet
  - Lääkkeiden väärinkäyttö
  - Lääkkeiden käytön lopettaminen
  - Lääkkeiden haittavaikutukset ja pelko riippuvuudesta
- Voimattomuus
  - Sosiaalinen kanssakäyminen tuntuu rankalta
- Tunne-elämän häiriöt
  - Voi loukkaantua helposti
  - Voi sanoa muille ajattelemattomia ja loukkaavia asioita
  - Voi eristäytyä ihmisherkkyiden takia
- Hygienia
  - Omasta hygieniasta huolehtiminen vaikeaa





## PUUTTUMINEN ITU:LAISEN KÄYTTÖKSEEN

Työntekijöillä on eettinen ja heitteillepanoon liittyvä laillinen velvollisuus puuttua tilanteeseen, joka on välittömästi vaarallinen hengelle tai terveydelle. Heitteillepano on toisen henkilön avuttomaan tilaan jättämistä, kun se uhkaa henkilön henkeä. Lisäksi on aina huomioitava muiden läsnäolijoiden turvallisuus sekä työturvallisuus.



Aggressiiviseen ja väkivaltaiseen käytökseen tulee aina suhtautua vakavasti. Mikäli kuntoutuja häiriökäyttäytyminen on jatkuvaa, on työntekijöiden keskusteltava keskenään ja sopia toimintatavoista.

Kun asia otetaan puheeksi kuntoutujan kanssa, on tärkeää säilyttää luottamus. Keskustelun tulee olla rehellistä ja avointa. Työntekijä voi tarpeen tullen kehottaa kuntoutujaa kääntymään oman hoitokontaktinsa puoleen.

Työntekijöiden yhteydenotot terveydenhuoltoon ovat mahdollisia silloin, kun kuntoutuja antaa luvan kertoa omista asioistaan kolmannelle taholle. Tällöin luvan täytyy olla yksilöity (mistä asiasta ollaan yhteydessä, kehen ollaan yhteydessä) ja mieluiten keskustelu käydään niin, että myös kuntoutuja on läsnä. Vakavissa vaaratilanteissa (vaara kuntoutujan omalle turvallisuudelle, muiden kuntoutujien turvallisuudelle, henkilökunnan turvallisuudelle tai yhdistyksen omaisuudelle) työntekijällä on velvollisuus kertoa asioista ilman lupaa.

### **Akuuteissa vaaratilanteissa soitetaan aina yleiseen hätänumeroon.**

Työntekijöillä on oikeus antaa kävijälle porttikielto äärimmäisessä tapauksessa kävijöiden, työntekijöiden tai yhdistyksen omaisuuden turvaamiseksi. Porttikielto ei ole koskaan rangaistus, vaan sen tavoitteena on turvallisuuden lisäksi saada henkilö itse ottamaan apua vastaan oman käyttöksensä hallitsemiseksi. Työturvallisuuden vuoksi työntekijöiden tulee aina ilmoittaa annetuista porttikielloista toiminnanjohtajalle ja hallitukselle.

Toistaiseksi ITU:ssa ei ole sattunut ainuttakaan vakavaa vaaratilannetta, mutta on silti tärkeää tietää mitä pitää tehdä, jos sellainen sattuu eteen.

## LÄHDELUETTELO

- Arnoldsson, J.;& Moula, A. (2009). Psykiska funktionshinder och socialt arbete - återhämtning, empowerment och kompetens. Teoksessa A. Moula (Toim.), *Empowermentorienterat socialt arbete* (ss. 183-213). Lund: Studentlitteratur.
- Egidius, H. (2003). Handledningens teori och praktik. Teoksessa *Pedagogik för 2000-talet* (ss. 225-251). Tukholma: Natur och Kultur.
- Gretschel, A. (2002). *KUNTA NUORTEN OSALLISUUSYMPÄRISTÖNÄ - Nuorten ryhmän ja kunnan vuorovaikutussuhteen tarkastelu kolmen liikuntarakentamisprojektin laadunarvioinnin keinoin*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Haettu 8. tammikuuta 2018 osoitteesta <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/13503/9513912868.pdf?sequence=1>
- Gretschel, A.;Kiilakoski, T.;& Nivala, E. (2012). Osallisuus, kansalaisuus, hyvinvointi. Teoksessa A. Gretschel;& T. Kiilakoski, *Demokratiaoppitunti - Lasten ja nuorten kunta 2010-luvun alussa* (ss. 9-34). Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto.
- Havercamp, S. M.;& Reiss, S. (1998). Toward a Comprehensive Assessment of Fundamental Motivation: Factor Structure of the Reiss Profiles. *Psychological Assessment*, ss. 97-106. Haettu 3. huhtikuuta 2018
- Mielenterveyden keskusliitto. (tuntematon). *Opas sairauden aiheuttaman haitan kuvaamiseksi*. Haettu 8. syyskuuta 2017 osoitteesta MTKL: [http://mtkl.fi/wp-content/uploads/2015/04/Sairaushaitta\\_v2.pdf](http://mtkl.fi/wp-content/uploads/2015/04/Sairaushaitta_v2.pdf)
- Shepherd , G.;Boardman, J.;& Slade, M. (Mars 2008). Making Recovery a Reality. Lontoo, Iso-Britannia. Haettu 29. syyskuuta 2017 osoitteesta <https://www.centreformentalhealth.org.uk/Handlers/Download.ashx?IDMF=e94d8999-4010-4a5e-a5d8-0c3f1eb2d0e6>
- Siivonen, E.;& Virtanen, P. (18. kesäkuu 2017). Käsikirjan sisältö. (S. Stengård, Haastattelija) Turku. Haettu 8. syyskuuta 2017
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (24. huhtikuuta 2014). *Osallisuus*. Haettu 8. syyskuuta 2017 osoitteesta Terveyden ja hyvinvoinnin laitos: <https://www.thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/hyvinvointi/osallisuus>